

salvator

Davidsfonds

Groencomité

Heemvrienden

KESSELS KULTUREEL TIJDSCHRIFT

januari 1972

MENSLIEF IK HOU VAN JOU !

Midden in de winter
Een aarzelend geluid van leven en lente.
Dit bladje
Een groen proefballonnetje
Versierd met blauwgele en witrode vlaggetjes.
En dit ballonnetje laten wij op
En 't vliegt van huis tot huis, doorheen gans ons dorp
Dat heem van ons hart.
Laat het vliegen, rustig vliegen,
Schiet het niet stuk van de eerste keer
Maar geef het wel de nodige koerskorrekties
En verbeteringen
Want wij staan open voor alle kritiek
Wij willen bouwen, opbouwen, wie bouwt mee?
Aan een schoon Kessel
Waar het goed is om wonen
En waar de mensen van elkaar houden
Ja, echt waar,
Want
MENSLIEF IK HOU VAN JOU !

F. Lens

Wel, wij hebben de koppen bij mekaar gestoken! Ja het moest er van komen! Ons eerste nummer van ons tijdschriftje, SALVATOR, speciaal uitgegeven voor alle mensen die van Kessel houden!
Wij hebben deze titel gekozen omdat sinds de kerstening van deze streek St. Salvator Mundi in de aloudeste geschriften reeds vernoemd werd als goddelijke beschermer van de vroegere gemeenschap waaruit het huidige Kessel gegroeid is.
Ons tijdschriftje zal niet enkel handelen over groen. Het zal een samenbundeling zijn van het kulturele leven in ons dorp. Wij noemen het een kulturele fusie tussen Davidsfonds, het Groencomité en de Heemvrienden van Kessel.

Het nieuwe jaar is al wel zo ver gevorderd dat wij allen verlangend uitkijken naar de komende lente. In dit jaargetijde van bloemen en ontluisend groen nodigen wij U vriendelijk uit allemaal samen mee te helpen om onze gemeente, dat is Uw eigen omgeving, aantrekkelijker te maken. Waarom zijn de dorpjes in Zwitserland, Oostenrijk, Duitsland en het Zuiden van Frankrijk, al deze geliefkoosde plekjes van onze vakantiereis, zo onvergetelijk mooi? Heel eenvoudig, omdat al die huizekens van onder tot boven zijn ondergedompeld in een kleurspel van bloemen of veilig weggedoken staan achter een mooie boom. Ook dat kan bij ons! Daarom, in de komende lente,
PLANT BOMEN EN BLOEMEN in Uw tuin!

H. Van Regenmortel

HET DAVIDSFONDS 1972

is een ledenvereniging voor sociaal-kultureel werk. Het is gegroeid uit en behoort tot de Vlaamse Beweging. Zijn werking is kristelijk en democratisch geïnspireerd. Het is niet gebonden aan kerkelijke of politieke structuren. Het laat zich leiden door een geest van actieve verdraagzaamheid.

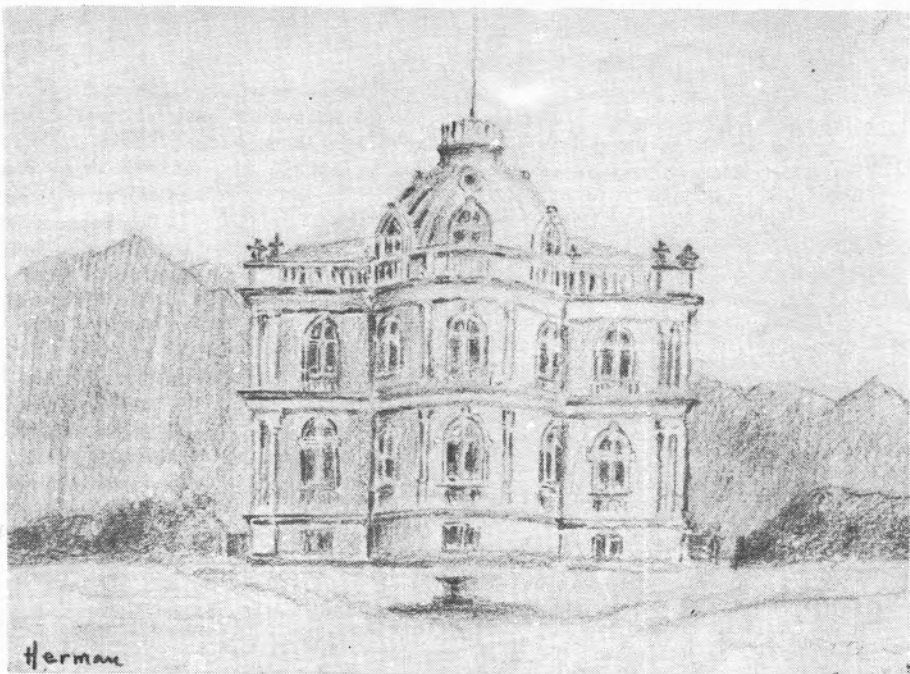
In het kader van de permanente opvoeding gebruikt het als rechtstreekse en geëigende middelen om zijn streven te valoriseren :
de kultuurspreiding, de volksontwikkeling en het vormingswerk.
Wenst U lid te worden en jaarlijks te kunnen beschikken over een zeer interessant boekenpakket of fonoplaten, neem dan dadelijk contact met de heer Romain Verreydt Fortstraat, 13 te Kessel

R. Verreydt

OOK HIER LIGGEN PARELS

Is Kessel dan toch één van België's mooiste gemeenten? Het lijkt wel zo, als je eens goed om je heen kijkt. Maar daar ligt het hem juist! Niemand kijkt in deze tijd nog goed om zich heen. Toch zeker niet in zijn eigen dorp!

Zeker, je weet meestal wel dat er in Kessel zoiets bestaat als de "Gro-

te Gasthuishoeve" of de "Kleine Gasthuishoeve". Maar wie krijgt het nu in zijn hoofd daar enige tijd aan te besteden?

En welke kerkganger heeft de zondagmorgenloomheid al eens overwonnen om eens heel aandachtig zijn prachtige kerk te bekijken? Een geklasseerd monument dan nog wel, met eerbied vermeld in alle boeken die enigszins op de hoogte zijn van de stand van zaken op dit gebied.

Het is toch veel prettiger in zijn wagen te stappen en ten koste van veel moeite en zweet, 's zondags minstens enkele tientallen kilometers af te leggen om, in de vreemde, een landschap te bewonderen, dan dicht bij huis even de vallei van de Grote Nete in te trekken, een vervuilde rivier, jazerker, maar welk water is dit niet? De natuur is hier mooi genoeg om een heel klein beetje (en liefst heel veel) aandacht te krijgen.

Indereen weet dat de baron ooit eens een kasteel gebouwd heeft. Maar wie weet hoe het er precies uit ziet? Hoe heerlijk het daar gelegen is te midden van waters en groen? En de Muizenhoeve uit de 18e eeuw? En de met afbraak bedreigde "Vier Witersten"?

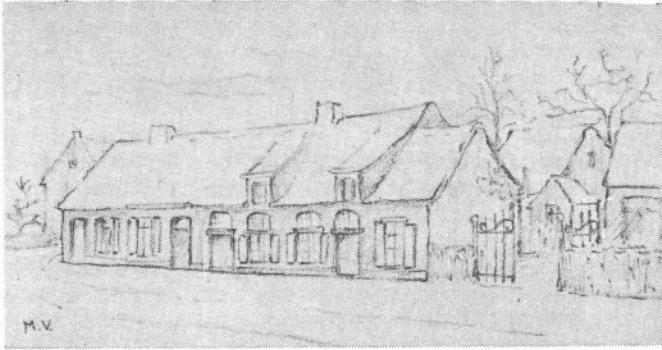
Het wordt dus wel de hoogste tijd dat iedere Kesselse inboorling eens heel diep de schoonheid van zijn eigen dorp leert waarderen.

En een beetje fierheid kan ook geen kwaad zeker niet tegenover niet-Kesselaars of jazeker, toeristen!

Maar dan ga je zeker het eigen mooie nest niet bevuilen. Zomaar een hoop vuilnis wegwerpen bedoel ik. Het zou toch niet mogen bestaan dat, zoals de laatste tijd, meer en meer in 't wilde weg aan sluikstorten wordt gedaan! Kessel zo mooi houden zoals het altijd is geweest dat lijkt mij een veel betere oplossing.

En een gezonde!

S. O. S. DE VIER UITERSTEN !

Als vier vriendelijke kabouters staan op de hoek van de Berlaarstraat en Berlaarsteenweg, vier kleine sympathieke huizekens de tand des tijds te trotseren. Ze staan daar zo wat onwennig de drukte van onze tijd te bekijken, en denken

wellicht met een tikje weemoed aan hun jonge jaren, die ongeveer twee eeuwen achter de rug liggen.

In de 18e eeuw begon aan de "Vier Uitersten", want die naam droegen zij toen reeds, de dorpskom, die zich van deze "uiterste" huizekens uitstrekte tot aan het aloude dorpsplein aan de houten molen (Alcazar).

Als geen ander zijn deze huisjes vergroeid met het Kessels straatbeeld en dorpsuitzicht. Ze zijn als een spiegel van wat "het dorp" was in de 18e en 19e eeuw : lage, zeer lage huisjes, zonder verdieping, die aan Kessel een zeer landelijk, vriendelijk, charmant uitzicht gaven. Mensen met "oog en hart" voor landelijke cultuurwaarden, beweren terecht dat deze vier huisjes de schoonste zijn van gans Kessel. Zo deze huisjes in het openluchtmuseum van Bokrijk zouden staan, dan zou eenieder verrast en gecharmeerd toekijken en deze huisjes met een bezoek vereren... voor ons zijn zij alledaags, en voor sommigen, oude aftandse krotten, die lelijk in de weg staan.

Maar als dat werkelijk zo is, dan moet men in Lier, Antwerpen... in al onze steden alle straathoekgebouwen afbreken! Goddank groeit meer en meer het besef - ook bij ons -, dat wat wij nog hebben aan landelijke schoonheid niet mag geschonden worden, niet mag verloren gaan.

Met het verdwijnen van onze "Vier Uitersten" zou een typisch Kessels en Kempisch hoekje voor eeuwig verloren gaan. En ... zou er echt niets "mankeren" in het dorp van de Dood, de Hel, de Hemel en het Vagevuur?

F. Lens

DE ZWALUW

Een van de meest gekende volgels is ongetwijfeld de zwaluw. Verwonderlijk is dit trouwens niet want weinige van onze gevleugelde vrienden leven zo dicht bij de mens en zijn zo weinig schuw als deze vliegende akrobaten !

Daarbij kan hij, als geen ander, op de goodwill rekenen van de mens, wat ook logisch is want de zwaluw is een van de meest nuttige vogels zonder van zijn sierlijkheid en zijn uitzonderlijke vliegprestaties te gewagen. Maar is de zwaluw, als dusdanig, gemakkelijk te herkennen toch is het minder geweten dat in onze omgeving niet minder dan vijf zwaluwsoorten voorkomen.

Een korte beschrijving van iedere soort kan U misschien op de weg helpen om deze belangrijke vogelsoort een beetje uitgebreider te leren kennen. Vooreerst hebben wij de "boerenzwaluw" veruit de meest voorkomende soort in ons dorp. Waar hij vroeger massaal voorkwam vermindert hij snel in aantal, waarschijnlijk wegens het algemeen gebruik van insecticiden en het verdwijnen van geschikte broedplaatsen. Gemakkelijk te herkennen aan zijn lange gevorkte staart en de glanzende blauw-zwarte kleur van zijn rug en vleugels bouwt hij zijn nest meestal binnenshuis bij voorkeur in stallingen schuren, afdaken en bergplaatsen en moest men hem zijn gang laten gaan desnoods in slaapkamers, doch steeds zodanig dat het aan de bovenzijde beschermd is tegen de regen. Daarbij schrikt hij er niet voor terug om, zeker in de tijd dat hij zijn jongen voedert, honderden keren per dag langs de smalste opening binnen te glippen.

Ziet men een zwaluw die uitrust op elektriciteitsdraden en T.V. antennes mag men er haast zeker van zijn met een boerenzwaluw te doen te hebben want als geen ander zoekt hij de nabijheid van de mens, of is het diens vee, en aarzelt niet steeds opnieuw zijn nest te bouwen op de plaats waar diezelfde mens het, spijtig genoeg, steeds opnieuw vernielt.

Zeer vaak samenlevend met de boerenzwaluw hebben wij de huiszwaluw in de volksmond "nonnekens" genoemd, de laatste jaren eveneens fel in aantal verminderd. Hij is gemakkelijk te onderscheiden van de boerenzwaluw door zijn wit onderlijf, witbevederde poten en korte staart. Zijn vlucht is ook minder snel dan die van de boerenzwaluw. Zijn nest is haast altijd buiten te vinden maar ook daar waar het aan de bovenzijde beschermd is. Aan de bovenzijde is zijn nest geheel dicht met uitzondering van een kleine invliegopening. Enkele tientallen jaren terug was het niet uitzonderlijk om op een grote boerderij een kolonie nesten van 20 tot 25 stuks te vinden. Nu zijn in onze streken, de hoeven waar men nog een vijftal nesten aantreft al zeldzaam geworden. Uitzondering daarbij is Muizenhoeve met een 20-tal nesten en de groteingangspoort van de abdij te Averbode waar vorig jaar nog een kolonie was van een 200 huiszwaluwen. Als derde in de reeks hebben wij de gierzwaluw met als voornaamste kenmerk zijn smalle sikkelvormige vleugels, zijn stijve fladderende vleugelslag en het snelle, doordringende, gierende geluid dat hij tijdens zijn vlucht uitstoot.

De gierzwaluw komt nooit in massa's voor en is dan ook minder gekend. Met zijn levenswijze rekening houdend is dit niet te verwonderen. Wij zien hem slechts zeer uitzonderlijk op de grond en als hij toch eens rust is het tegen een loodrechte muur geklemd. Het grootste deel van zijn leven brengt hij vliegend door. Na het broedseizoen, tot bij het wegtrekken, overnacht hij zelfs in de lucht. Bij het vallen van de avond stijgt hij op tot een hoogte van 3000 à 3500 m. en slaapt daar half zwevend half vliegend in de warme stijgwinden tot bij het aanbreken van de dag.

De oeverzwaluw is de vierde hier levende soort. Hij komt in ons dorp zeer weinig voor omdat hij hier geen mogelijkheden vindt om zijn nest te bouwen. Zoals zijn naam het zegt nestelt hij alleen in de zandige oevers van rivieren, afgravingen, putten enz. In de steile oevers graaft hij dan een gang van 80 à 90 cm. Achterin bouwt hij dan een slordig nest. In de verlaten kleiputten van de verdwenen steenbakkerij Cuyckens te Lier leven sommige jaren nog grote troepen. De oeverzwaluw vliegt haast altijd boven of naast het water.

Als laatste in de reeks krijgen wij dan nog de nachtzwaluw. Het is een zeer weinig voorkomende vogel die zelden waar te nemen is. Overdag slaapt hij immers onbeweeglijk hoog in een dichte boom en 's nachts is zijn vlucht volkomen geruisloos.

Op een zeer slordige manier maakt hij zijn nest op de grond. Deze zwaluw komt waarschijnlijk in Kessel niet meer voor.

En met deze laatste soort hebben wij dan, zij het zeer onvolledig, het rijtje afgemaakt. Over een paar maanden wordt het weer lente, dan keren onze trekvogels terug en kunnen wij weer onze zwaluwen hun ongeëvenaarde vliegprestaties zien ten beste geven.

L. Van Regenmortel

DE STENEN MOLEN

Onze Kesselse stenen molen dateert van 1842. Deze graan- en schorswindmolen, een bovenkruier genoemd, behoorde toe aan de familie Helsen. Volgens de molenarchieven werd hij uitgebaat van 1849 af doch volgens de lijst der patenten van de gemeente Kessel reeds van 1842 af. In 1843 wordt immers de stenen molen andermaal vermeld in de lijst der patenten en Jan Helsen staat er ingeschreven als handelaar in granen, bakker en tapper. In 1905 wordt de molen verkocht aan de familie Keersmaekers en de zoon Louis wordt molenaar.

De wieken hadden een lengte van 28 meter en deden bij één enkele omwenteling de molenstenen vijf maal om hun as draaien.

Op de derde zolder trof men drie paar van zulke molenstenen aan. Met krachtige wind kon men met één paar molenstenen 1000 kg. graan per uur malen. Om de twee jaar werd de stenen molenramp door de molenaar gewitkalkt zodat de molen zeer mooi uitkwam in het omringende landschap.

In die goede oude tijd toen onze mooie processie nog uitging vertrok men vanuit de kerk in de richting van de houten molen op de molenberg. Daar draaide de processie terug en stapte tot aan de witte stenen molen om uiteindelijk terug te keren naar de kerk.

Reeds in 1911 werd een "armgasmotor" van 18 PK in de molen geplaatst. Deze werd aangedreven met stadsgas en ingeschakeld tijdens windstille perioden. Daar stadsgas zeer duur was is men omstreeks 1920 overgegaan tot het zelf vervaardigen van armgas. Hiervoor stookte men antracietkolen.

18 November 1919 was een fatale dag voor onze witte molen. In het holste van de nacht werden kap en wieden door een krachtige stormwind uit zuid-west richting volledig afgerukt.

In de loop van 1937 heeft men de armgasmotor vervangen door een dieselmotor van 28 PK. Gedurende de oorlogsjaren kon deze echter niet gebruikt worden bij gebrek aan brandstof. Toen heeft men overgeschakeld op een elektrische motor van 17 PK.

In 1945 sloeg op amper 30 m. afstand een vliegende bom in waardoor de molen fel beschadigd werd. De sporen van deze ontploffing zijn heden ten dage nog duidelijk zichtbaar.

In onze moderne tijd doet het ons meer dan goed nog eens te horen spreken over onze voorouders. Zou er werkelijk nog iets bestaan waarmee de mens in de loop der eeuwen meer vergroeid is dan met de windmolen, symbool van welvaart en geluk, centrum van elke samenleving, oorsprong van menige folklore.

Laten wij hopen dat onze stenen molen in de toekomst mag bewaard blijven !

P. Keersmaekers

HOE WAS KESSEL, HOE IS KESSEL

Kessel is verdeeld in twee woonkernen. Kessel-Statie ligt in de greep van de Kleine Nete en het dorp helt af naar de vallei van de Grote Nete. Eens waren beide valleien een pracht van vennen waar een zeldzame flora en fauna voorkwam. Op deze natuurgebieden mocht ons dorp fier zijn alhoewel weinigen het begrepen. Slechts enkelingen bewonderden van in de lente tot diep in de herfst de zeer zeldzame bloemenpracht en luisterden in een oase van rust naar het gezang van vogels en het gekwaak van kikkers. Die tijd is nu voorbij !

Deze zeer laag gelegen gebieden, die helemaal door de natuur gevormd werden, zijn natuurlijke waterbekkens wier belangrijkheid te huidige dag nog steeds niet begrepen wordt. Deze gebieden worden als waterziek, ongezond en dus als

onnuttig bestempeld, doch wij vergeten maar al te gauw dat water de meest belangrijke levensfactor is. Wanneer met dit levenselement geknoeid wordt vernietigt men alle leven. Water kan niet vervangen of vermeerderd worden door niets of door niemand. Water is een organische stof en heeft, zoals trouwens alles wat leeft, een eigen stofwisseling en vaatstelsel die hier de landelijke gebieden zijn. Wanneer men deze moerassen en lage beemden ontwatert of dichtlegt menen de meesten een goede belegging te doen. De mensen willen niet aannemen dat vennen en moerassen natuurlijke gebieden zijn die de overstromingen en de gevolgen ervan moet opvangen. Drooglegging verminkt het vaatstelsel en de eigenlijke levensomstandigheden van de rivieren en omliggende gebieden. Het dierlijke leven, alsmede dat van plant en mens wordt op sommige plaatsen bedreigd door allerlei onverantwoorde natuurschendingen die oogluikend door de overheid worden toegelaten. Het is de hoogste tijd dat wij ons daarover eens ernstig bezinnen en desnoods Halt roepen !

F. Geyselings

AAN DE RAND

Eens zal ik gans alleen staan aan de rand der tijden.
Sijpelt door mijn vingers het laatste water van mijn hart
en verder niets...
Er zal geen korrel zaad meer zijn en ook geen oogst,
geen handsvol hartstocht en geen genegenheid
en ook geen verdriet.

Mijn stem zal nog eenmaal door de luchten weergalmen
als een schrille noodkreet van een getroffen hert
en verder niets ...
De regen zal nooit meer zingen, de lentemorgen zwijgen,
geen septembermist en kerstsneeuw
en ook de vrede niet.

Men zal opnieuw voor de haard gaan staan
en nieuw leven blazen in het gedoofde vuur
en verder niets...
Men zal andere gouden paleizen bouwen
met ivoren torens, waar men mij niet ziet
en ook niet hoort.

Eens zal ik gans alleen staan aan de rand der tijden.

Mibuna

Verantwoordelijke uitgever Davidsfonds-Kessel